

Επιμορφωτικές συναντήσεις για το
Επικαιροποιημένο Αναλυτικό Πρόγραμμα
Αρχαίων Ελληνικών Γυμνασίου

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου
ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
Υπεύθυνη Μαθήματος Αρχαίων Ελληνικών

1. Το Α.Π. Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας για την Α', Β' και Γ' Γυμνασίου έχει ενοποιηθεί.
2. Επαναπροσδιορισμός των ΔΕ/ΔΕ με έμφαση στη μεθοδολογία και τις δεξιότητες, με τις κατάλληλες κάθε φορά προσαρμογές, ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών/-τριών και αφαίρεση των γραμματικο-συντακτικών φαινομένων από το αρχείο των Δεικτών Επιτυχίας και Επάρκειας και ένταξή τους σε συνοδευτικό πίνακα. Επικέντρωση στη διδακτική μεθοδολογία και καλλιέργεια δεξιοτήτων ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη κάθε φορά ύλη (ενεστώτας ή αόριστός, δευτ. ειδικές ή χρονικές προτάσεις κ.ο.κ.)
3. Αναδιαμόρφωση και επαναπροσδιορισμός των Γενικών Δεικτών Επιτυχίας με άξονα το κείμενο.

Παλαιοί Γενικοί Δείκτες	Επικαιροποιημένοι Γενικοί Δείκτες
Α. Να επεξεργάζονται το αρχαιοελληνικό κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον, το επικοινωνιακό πλαίσιο παραγωγής του κειμένου και τα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα.	1. Το κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον και το πλαίσιο παραγωγής του
Β. Να παράγουν γραπτό λόγο, αξιοποιώντας στοιχεία των αρχαιοελληνικών κειμένων που διδάσκονται.	2. Το κείμενο ως περιεχόμενο
Γ. Να συνειδητοποιούν τη διαχρονία της Ελληνικής Γλώσσας.	3. Το κείμενο ως μορφή
Δ. Απολαμβάνουν αισθητικά το αρχαιοελληνικό κείμενο, αναγνωρίζοντας τη λογοτεχνική του αξία.	4. Το κείμενο ως χώρος συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου

Οι παλαιοί Γενικοί Δείκτες Β, Γ και Δ στην πραγματικότητα αποτελούν επιμέρους δείκτες (ή δραστηριότητες), οι οποίοι έχουν επαναπροσδιοριστεί και ενταχθεί στα κατάλληλα σημεία του επικαιροποιημένου Α.Π.

4. Αρκετοί από τους παλαιούς ΔΕ/ΔΕ έχουν επαναπροσδιοριστεί ή επαναδιατυπωθεί ή έχουν μετακινηθεί, ώστε να εντάσσονται σε ένα λογικά και επιστημονικά δομημένο Α.Π. Όσοι ΔΕ/ΔΕ κρίθηκαν ακατάλληλοι, έχουν αφαιρεθεί.
5. **Καινοτομία** του επικαιροποιημένου Α.Π. αποτελούν οι ενδεικτικές δραστηριότητες (στο παλαιό Α.Π. η συγκεκριμένη στήλη είτε δεν υπήρχε είτε ήταν κενή).
6. **Καινοτομία** αποτελούν, επίσης, οι **ικανότητες** διά βίου μάθησης, όπως αυτές έχουν καθοριστεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης (2018) και είναι οι **ικανότητες: γραμματισμού, η πολυγλωσσική ικανότητα, η μαθηματική ικανότητα, η ψηφιακή ικανότητα, η ικανότητα του πολίτη, η μεταγνωστική ικανότητα, η ικανότητα του επιχειρείν και η ικανότητα πολιτιστικής επίγνωσης και έκφρασης.**

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΑΞΕΙΣ: Α', Β', Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/ Αξίες	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές/μαθήτριες:
Α. Να επεξεργάζονται το κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον και το πλαίσιο παραγωγής του	A1. Να διακρίνουν κειμενικά χαρακτηριστικά	A.1.1 Αναγνώριση του γραμματειακού είδους του κειμένου και των χαρακτηριστικών του (π.χ. <i>Ευαγγέλια, Μύθοι, Ρητορικός Λόγος, Ιστοριογραφία</i>) [Γραμματειακός Γραμματισμός]	-Εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες τεκμηρίωσης του γραμματειακού του είδους, τις καταγράφουν ή/και τις συμπληρώνουν με σχετική αναζήτηση σε έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές [Γραμματειακός Γραμματισμός, Ψηφιακή Ικανότητα]
	A.2 Να προσδιορίζουν την ταυτότητα του κειμένου	A.2.1 Πληροφορίες για τον χωροχρόνο παραγωγής του λόγου A.2.2 Πληροφορίες για τον δημιουργό A.2.3 Σύνδεση με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο δημιουργίας του γραμματειακού είδους [Γραμματειακός Γραμματισμός]	-Αναζητούν, σε έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. Πύλη για την Ελληνική γλώσσα) πληροφορίες για τον δημιουργό/συγγραφέα του εκάστοτε κειμένου και τις παρουσιάζουν στην τάξη, αποκτώντας σταδιακά οικειότητα με την αρχαία ελληνική γραμματεία [Γραμματειακός Γραμματισμός, Ψηφιακή Ικανότητα] - Διατυπώνουν υποθέσεις, κατά την έναρξη του μαθήματος, για το περιεχόμενο του κειμένου, με βάση το γραμματειακό του είδος και τις επαληθεύουν στην εξέλιξη της διδασκαλίας, με βάση κειμενικά στοιχεία [Γραμματειακός και Κειμενικός Γραμματισμός]

Η δομή του Α.Π. - Συνοπτικά

Γενικοί Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επιτυχίας
1. Το κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον και το πλαίσιο παραγωγής του	<ul style="list-style-type: none">• Κειμενικά χαρακτηριστικά• Ταυτότητα του κειμένου
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	<ul style="list-style-type: none">• Κειμενικά στοιχεία• Δομή (συνεκτικότητα) του κειμένου
3. Το κείμενο ως μορφή	<ul style="list-style-type: none">• Λεξιλογικά στοιχεία• Γραμματική• Συντακτικό• Αισθητικά και υφολογικά στοιχεία• Επιχειρηματολογία
4. Το κείμενο ως χώρος συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	<ul style="list-style-type: none">• Κατανόηση, απόδοση κειμένου στα Ν.Ε.• Συστηματοποίηση διαδικασίας απόδοσης• Ισοδυναμίες ΑΕ-ΝΕ, ερμηνεία μέσω της ΝΕ απόδοσης• Αξίες, αντιλήψεις, προσωπική γνώμη• Γνώσεις, στάσεις, αξίες και σύγχρονη πραγματικότητα• Διεπιστημονική/διαθεματική προσέγγιση, πολυτροπικό υλικό

Γενικοί Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
Α. Να επεξεργάζονται το κείμενο σε σχέση με το κειμενικό όλον και το πλαίσιο παραγωγής του	Α1. Να διακρίνουν κειμενικά χαρακτηριστικά Α.2 Να προσδιορίζουν την ταυτότητα του κειμένου	Α.1.1 Γραμματειακό είδους του κειμένου και χαρακτηριστικά του Α.2.1 Χωροχρόνος παραγωγής έργου Α.2.2 Δημιουργός Α.2.3 Ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο δημιουργίας του γραμματειακού είδους
Β. Να επεξεργάζονται το κείμενο ως περιεχόμενο	Β.1 Να εντοπίζουν και να διερευνούν κειμενικά στοιχεία Β.2 Να κατανοούν την δομή (συνεκτικότητα) του κειμένου	Β.1.1 Θεματικά κέντρα του κειμένου Β.1.2 Εντοπισμός στο αρχαιοελληνικό κείμενο του χώρου, του χρόνου, των προσώπων και των γεγονότων Β.1.3 Στοιχεία του κειμένου (πολιτισμικά, πραγματολογικά, ηθικά, νοηματικά, ιδεολογικά) Β.2.1 Σχέσεις συνοχής (αιτιώδεις, συμπληρωματικές, αντιθετικές), ανάμεσα σε περιόδους, παραγράφους και ενότητες, αξιοποιώντας και τα λεκτικά στοιχεία συνοχής (συνδετικές λέξεις, επιρρήματα κ.ά.)
Γ. Να επεξεργάζονται το κείμενο ως μορφή	Γ.1 Λεξιλογικά στοιχεία του κειμένου Γ.2 Σημασιολογικές, ετυμολογικές και μορφολογικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε αρχαία και νέα ελληνική και την κυπριακή διάλεκτο	Γ.1.1 Ετυμολογία Γ.1.2 Σημασία των λέξεων, σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων (π.χ. συνωνυμία, αντωνυμία, λεξιλογικές οικογένειες, παράγωγα κ.ά.). Γ.1.3 Μορφολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων (ορθογραφία, τόνοι, πνεύματα, ετυμολογία, σύνθεση), λέξεις που είναι μορφολογικά εντελώς άγνωστες στα Ν.Ε. («νέες» λέξεις για τον μαθητή) Γ.1.4 Σύνδεση των λεξιλογικών στοιχείων του κειμένου με το περιεχόμενο, το ύφος και τον σκοπό του συγγραφέα Γ.2.1 Επισήμανση νοηματικής συνάφειας Α.Ε και Ν.Ε με εκκίνηση τα Ν.Ε. Γ.2.2 Συνάφεια Α.Ε. και κυπριακής διαλέκτου: (π.χ. καταλήξεις ουσιαστικών και ρημάτων)

	<p>Γ.3 Γραμματικά φαινόμενα (μορφολογία και λειτουργικότητα)</p> <p>Γ.4 Συντακτικά φαινόμενα (δόμηση του λόγου και λειτουργικότητα)</p> <p>Γ.5 Αισθητικά και υφολογικά στοιχεία του κειμένου</p> <p>Γ.6 Επιχειρηματολογία στα κείμενα</p>	<p>Βλ. συνοπτικό πίνακα γραμματικών και συντακτικών φαινομένων Γυμνασίου. Νοείται ότι προαπαιτούνται οι σχετικές γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν σε προηγούμενες τάξεις.</p> <p>Γ.3.1 - Γραμματική αναγνώριση λέξεων - Σχηματισμός και διασαφήνιση/ εξήγηση γραμματικών όρων και τύπων - Σταδιακή εκμάθηση και συστηματοποίηση</p> <p>Γ.3.2 Διάκριση των κλιτών τύπων ως προς το είδος και τη λειτουργία τους στο επικοινωνιακό πλαίσιο του κειμένου και επισήμανση των νοηματικών αλλαγών που επέρχονται στη νεοελληνική απόδοση, όταν ακυρώνεται, για παράδειγμα, η συμφωνία ρήματος και υποκειμένου ή όταν αλλάζει ο χρόνος ή η έγκλιση του ρήματος ή ο αριθμός κλίσης των ουσιαστικών</p> <p>Γ.3.4 Εξάσκηση στην ορθογραφία</p> <p>Γ.3.5 Εξάσκηση στη μεταφορά απλών προτάσεων από τα Ν.Ε. στα Α.Ε.</p> <p>Βλ. συνοπτικό πίνακα γραμματικών και συντακτικών φαινομένων γυμνασίου. Νοείται ότι προαπαιτούνται οι σχετικές γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν σε προηγούμενες τάξεις.</p> <p>Γ.4.1 Συντακτική ταυτότητα και λειτουργική θέση των όρων του κειμένου</p> <p>Γ.4.2 Ομοιότητες και διαφορές ως προς τη συντακτική δομή των Α.Ε. και των Ν.Ε.</p> <p>Γ.4.3 Συνδυαστική λειτουργία γραμματικών και συντακτικών φαινομένων</p> <p>Γ.4.4 Εντοπισμός απλών συντακτικών δομών και μετασχηματισμός τους σε άλλες ισοδύναμες</p> <p>Γ.4.5 Εξάσκηση στο αντίστροφο</p> <p>Γ.5.1 Εντοπισμός εκφραστικών μέσων, σχημάτων λόγου, χρήση διαλόγου κ.λπ. – Αξιοποίηση γνώσεων από τα Ν.Ε.</p> <p>Γ.6.1 Εντοπισμός και αξιολόγηση των επιχειρημάτων των προσώπων / των συγγραφέων</p>
--	---	---

<p>Δ. Το κείμενο ως χώρος συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου</p>	<p>Δ.1 Να κατανοούν και να αποδίδουν το αρχαιοελληνικό κείμενο στα Ν.Ε.</p> <p>Δ.2 Να προσεγγίζουν βιωματικά, κριτικά και διαχρονικά τα στοιχεία του κειμένου</p> <p>Δ.3 Να συσχετίζουν γνώσεις, στάσεις και αξίες με τη σύγχρονη πραγματικότητα</p> <p>Δ.4 Να προσεγγίζουν διεπιστημονικά / διαθεματικά το κείμενο με αξιοποίηση πολυτροπικού υλικού (π.χ. χάρτες, εικόνες, κ.λπ.)</p>	<p>Δ.1.1 Κατανόηση και απόδοση του κειμένου από τα Α.Ε. στα Ν.Ε. με βάση τα γραμματικά, συντακτικά, σημασιολογικά και πραγματολογικά δεδομένα που αυτό περιέχει</p> <p>Δ.1.2 Συστηματοποίηση των βημάτων για παραγωγή απόδοσης στα Ν.Ε. με εφαρμογή των κανόνων δομής και λειτουργίας της γλώσσας</p> <p>Δ.1.3 Ισοδυναμίες μεταξύ των δύο γλωσσικών μορφών και ερμηνεία μέσω της νεοελληνικής απόδοσης</p> <p>Δ.2.1 Διάλογος με τις αξίες και τις αντιλήψεις του κειμένου, κριτική αποτίμηση και διαμόρφωση προσωπικής γνώμης</p> <p>Δ.3.1 Ανάδειξη θεμάτων σχετικών με την ιστορία, την πολιτική, τον δημόσιο βίο, τους θεσμούς, την καθημερινή ζωή, την πνευματική και καλλιτεχνική δραστηριότητα σε συσχετισμό με την σύγχρονη πραγματικότητα</p> <p>Δ.4.1 Διεπιστημονική/Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none">- Γλώσσα- Ιστορία- Γεωγραφία- Θέατρο- Καλές Τέχνες- Λογοτεχνία- Θετικές Επιστήμες <p>Δ.4.2 Πολυτροπικότητα:</p> <ul style="list-style-type: none">- Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.
--	---	--

Επεξήγηση όρων, όπως αυτοί χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Ικανότητα Γραμματισμού: Είναι η ικανότητα κατανόησης, έκφρασης, δημιουργίας και ερμηνείας εννοιών, αισθημάτων, γεγονότων και απόψεων τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή, με χρήση οπτικών, ηχητικών/ακουστικών και ψηφιακών υλικών.

- **Γλωσσικός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να διακρίνουν και να συσχετίζουν το λεξιλόγιο των Α.Ε. με το αντίστοιχο των Ν.Ε. και να εφαρμόζουν τόσο τις γραμματικές και συντακτικές γνώσεις που απέκτησαν στο Γυμνάσιο όσο και αυτές που θα αποκτήσουν στο Λύκειο, ώστε να αναγινώσκουν και να ερμηνεύουν απλά αρχαιοελληνικά κείμενα ή και απαιτητικότερα κείμενα με τη βοήθεια δόκιμης μετάφρασης.
- **Γραμματειακός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίζουν στα διάφορα κείμενα τυπολογικά γνωρίσματα των διαφόρων γραμματειακών ειδών όπως η ιστοριογραφία, η ρητορική κ.λπ.
- **Κειμενικός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίζουν και να αξιοποιούν ερμηνευτικά πληροφορίες σχετικά με το επικοινωνιακό πλαίσιο του κειμένου: πομπός, δέκτης, ρητοί και άρρητοι στόχοι της επικοινωνιακής περίπτωσης κ.ά, αλλά και να μπορούν να συγκρίνουν τις νεοελληνικές αποδόσεις ενός αρχαιοελληνικού κειμένου.
- **Κοινωνικός και Πολιτειακός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να ερμηνεύουν και να αποτιμούν το αρχαιοελληνικό κείμενο τόσο στη σύγχρονη όσο και στη διαχρονία του μέσα από διευρυμένες οπτικές γωνίες και στο πλαίσιο μιας κοινωνίας που επικοινωνεί με την κλασική αρχαιότητα.
- **Κριτικός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να εξηγούν, να ερμηνεύουν και να σχολιάζουν προφορικά ή γραπτά τις ιδέες και τις αξίες ενός κειμένου, προσλαμβάνοντας και κατανοώντας το κείμενο ολιστικά, και να τις συγκρίνουν με τις αξίες της σύγχρονης εποχής.
- **Ψηφιακός Γραμματισμός:** Οι μαθητές/μαθήτριες να εφαρμόζουν τα ψηφιακά μέσα στην αναζήτηση και διαχείριση της γνώσης, να επεξεργάζονται και να παράγουν οι ίδιοι/ίδιες κείμενα σε ψηφιακή μορφή, πολυτροπικά κ.ά.

Ικανότητα του Επιχειρείν: Η ικανότητα επένεργειας σε ευκαιρίες και ιδέες και μετασχηματισμού τους σε αξίες για τους άλλους. Η εν λόγω ικανότητα βασίζεται στη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων, την ανάληψη πρωτοβουλιών και την επιμονή, καθώς και στην ικανότητα συνεργασίας με σκοπό τον σχεδιασμό και τη διαχείριση έργων (π.χ. υλοποίηση μιας συνθετικής εργασίας τύπου project).

Άλλες επισημάνσεις

1. Ενότητες «Κείμενο και παιγνιώδεις ασκήσεις»
2. Θα αποσταλεί νέο υλικό:
 - I. Τραγούδι για ποσότητα φωνηέντων και στοιχειώδεις κανόνες τονισμού
 - II. Μυθολογικό λεξικό για *Οδύσσεια* και *Ιλιάδα*
3. Εφαρμογή διδακτικών οδηγιών που δόθηκαν στους Προγραμματισμούς.
4. Τήρηση διδακτικού χρόνου, ώστε η ύλη κάθε τάξης να ολοκληρώνεται.